

ПРОБЛЕМИ МИТНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

УДК 658.62(075.8): 339.5.012

О. А. Лихолат,
доктор біологічних наук,
доцент кафедри товарознавства та митної експертизи
Академія митної служби України,

Н. Г. Навроцька,
кандидат технічних наук,
кафедри товарознавства та митної експертизи
Академія митної служби України,

О. В. Вишнікіна,
кандидат хімічних наук,
доцент кафедри товарознавства та митної експертизи
Академія митної служби України

ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ШКІРЯНОГО ОДЯГУ

Постановка проблеми. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС надає шанс на удосконалення митних трансформацій в Україні, власне, гармонізацію вітчизняного законодавства і практики з європейськими стандартами, зокрема, шляхом повної автоматизації всіх митних процедур для їхнього подальшого прискорення та мінімізації людського чинника і відповідних корупційних ризиків. Розширення практики застосування електронного декларування, використання мобільних скануючих систем, оформлення попередніх митних декларацій – без подання документації внутрішній митниці після пропуску через кордон дозволить імплементувати в Україні основні механізми здійснення митних процедур, що застосовуються країнами Європейського союзу.

Згідно з Митним кодексом України (ст. 458 «Порушення митних правил») порушення митних правил тягнуть за собою адміністративну відповідальність, якщо такі дії не тягнуть за собою кримінальну відповідальність. Відповідно до ст. 483 «Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України

з приховуванням від митного контролю» Митного кодексу України до таких належать дії, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості [1].

Шкіра є одним з найдавніших матеріалів, що застосовувався людством для виготовлення одягу. Виробники шкіряних товарів у наш час використовують у виробництві матеріал різної якості. У продажу можна знайти речі зі шкіри різних тварин, яка має різний ступінь стійкості до зношення. Крім того, сучасні різноманітні технології виготовлення дозволяють створювати штучну шкіру різної фактури, щільності, текстури та кольору. При цьому класифікація штучної шкіри залежить від співвідношення основи та покриття: коли на основу припадає понад 50 %, таку штучну шкіру слід зараховувати до тих товарних позицій,

де класифікуються тканини за матеріалом основи; коли 50 % і більше припадає на покриття, то класифікація проводиться за матеріалом покриття. Таким чином, одяг зі штучної шкіри може бути класифікованим в різних товарних групах: 39 «Пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них», 40 «Каучук, гума та вироби з них», 61 «Одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні», 62 «Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних», для яких застосовуються різні ставки мита. Тому правильна класифікація виробів зі штучної (штучної, синтетичної чи пресованої) шкіри є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями питань властивостей штучної шкіри та технологій її виготовлення займаються, зокрема, Є. Бокова, Г. Андріанова, В. Бойко та ін.

Шкіра виробляється зі шкур тварин, в тому числі морських звірів та рептилій. Для одержання зі шкури готової шкіри доводиться провести біля п'ятидесяти виробничих процесів та операцій, під час яких ретельно зберігається її природна структура. В результаті отримують міцний, стійкий до зносу матеріал з гарними гігієнічними властивостями.

Обмеженість кількості тварин та рух захисників тварин – green peace, – осередком якого в минулому столітті стала Великобританія, спонукав розвиток промисловості щодо виробництва композиційної та штучної шкіри.

На відміну від натуральної шкіри, композиційна шкіра або «пресована шкіра» (це не професійний термін, який виник серед продавців) – матеріал, що виготовляється під тиском з відходів виробництва натуральної шкіри [2].

Якісним замінником натуральної шкіри є екошкіра; сировина, з якої вона виготовляється, отримана на основі поліуретану; в її складі відсутні шкідливі речовини. Фактура поверхні екошкіри точно імітує натуральну шкіру; її стійкість до витирання й розриву порівняна з кращими зразками матеріалів як штучного, так і натурального

походження. Екошкіра має високі текстильні властивості (м'яка на дотик, еластична), екологічно чиста за складом (не містить токсичних речовин; бавовняна основа, натуральна шкіра, поліуретанове покриття – матеріали, що не визивають алергії), морозостійка (не твердіє на холоді), не перегрівается на сонці, гігроскопічна, не створює парникового ефекту, проста у чищенні готового виробу [3].

За кордоном все більшої популярності набуває PU-шкіра. Це високотехнологічний матеріал нового покоління, який виготовляється на основі полімерів. Для першого та другого шарів, як правило, використовується дефектна натуральна шкіра. Завдяки полімеру ця шкіра набуває низку корисних властивостей. PU-шкіра має високу стійкість до зношення, позбавлена шкідливих добавок, екологічна, має приємні тактильні властивості, не розтягується, стійка до дії низьких і високих температур, її виробництво дешевше, ніж виробництво натуральної шкіри.

За характером виробництва розрізняють м'які штучні та синтетичні шкіри. Принципова схема виробництва таких матеріалів включає підготовку вихідних компонентів – полімеру, спеціальних добавок, виробництво основи, приготування полімерної композиції для просочення й нанесення покриття, просочення основи й формування покриття, оздоблення готового матеріалу. Для основи використовують ткани, трикотажні та неткані матеріали, одержані з різних за хімічною природою як натуральних, так і штучних та синтетичних волокон. Цей метод отримав найбільше розповсюдження у виробництві штучних та синтетичних шкір через те, що на відміну від інших методів, він дозволяє отримати тонкопористі структури зі взаємопроникливими сполученими порами, що призводить до одержання матеріалів з гарними гігієнічними властивостями. В Японії та інших країнах Південно-Східної Азії термін «штучна шкіра» застосовують лише до такого роду матеріалів. Серед таких штучних шкір особливе місце займа-

ють мікропористі штучні матеріали, які нагадують за структурою натуральну шкіру і в найбільшому ступеню відповідають їй за комплексом показників гігієнічних властивостей і комфортності при їх використанні як матеріалів для одягу. Такі матеріали в Росії називаються синтетичними шкірами, а у світі – поромірними або помериками [4].

Зважаючи на загальні обсяги експортно-імпорتنних операцій та відмінності у митних тарифах проблема ідентифікації та класифікації шкіряних виробів для митного оформлення є актуальною.

Метою написання статті є: узагальнення методичних підходів до класифікації шкіряних виробів для удосконалення митних процедур.

Результати досліджень. Вироби з натуральної або композиційної шкіри, зокрема, предмети одягу (куртки, пальта, плащі тощо) класифікуються згідно з УКТ ЗЕД в групі 42 «Вироби зі шкіри; шорно-сідельні вироби та упряж; дорожні речі, сумки та аналогічні товари; вироби з кишок тварин (крім кетгуту з натурального шовку)» в товарній позиції 4203 «Предмети одягу та додаткові речі до одягу, з натуральної або композиційної шкіри». Щодо виробів зі штучної шкіри, то в УКТ ЗЕД відсутня група, де класифікувалися б такі вироби. Тому постає питання: як же класифікувати вироби зі штучної шкіри?

Необхідно розрізняти композиційну та штучну шкіру. Композиційна шкіра, відома також як «клеєна шкіра» виготовляється з натуральної і може бути одержана різними способами:

(1) агломерацією обрізків і дрібних обрізків шкіри з доданням клею чи іншої зв'язувальної речовини;

(2) агломерацією обрізків і дрібних обрізків шкіри без додання зв'язувальної речовини під час сильного пресування;

(3) розщепленням обрізків і відходів на тонкі волокна шляхом нагрівання в гарячій воді (без зв'язувальної речовини, як у виробництві паперу); одержувана таким способом маса формується в листи, для чого пропускається крізь сито, прокочується і піддається каландруванню [5, с. 1085, 1086].

Штучну шкіру одержують на основі з тканих, трикотажних, нетканих та паперових матеріалів, яку просочують або покривають шаром полівінілхлориду, нітроцелюлози, поліуретану тощо. Згідно Угоди про Асоціацію формування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС призведе до встановлення нульової ставки ввізних мит в ЄС. Натепер, за окремими угодами, середньозважена ставка становить 11,2 % для текстильних виробів та одягу і 5,9 % для шкіри та виробів з неї.

Разом з тим, відбудеться зниження середньозваженого ввізного мита на текстильну продукцію з 5,1 % до 0 %, вироби зі шкіри з 7,3 % до 0 % протягом трьох років, що призведе до зростання конкуренції на внутрішньому ринку. Подібний феномен може стати поштовхом для розвитку вітчизняного виробництва, в тому числі товарів з натуральної та штучної шкіри.

За офіційними статистичними даними Держмитслужби України [6], в узагальненому вигляді, подано інформацію щодо імпорту та експорту виробів зі штучної шкіри у табл. 1 та табл. 2.

Таблиця 1.

Імпорт виробів зі штучної шкіри, тис. дол. США

Рік	Товарна позиція за УКТ ЗЕД					
	3926	4015	6101	6102	6201	6202
2005	85155	7908	741	910	19577	14424
2006	106896	8637	814	319	16023	15022
2007	160357	9756	1132	319	19412	16865
2008	196004	15056	1191	465	42661	38924
2009	127640	16392	1511	849	23315	22955
2010	166001	26245	1970	475	31235	29782
2011	205189	33832	1827	2430	29710	30162
2012	198092	33812	1674	1867	58665	67392

За даними таблиці 1, імпорту одягу, в тому числі й зі штучної шкіри, має тенденцію до поступового зростання, не дивлячись на коливання у 2008-2010 роках, викликані світовою економічною кризою. При цьому, основними імпортерами є такі країни, як Китай, В'єтнам, Німеччина, Російська Федерація.

Імпорту одягу з натуральної та композиційної шкіри, який класифікується в товарній позиції 4203, поступово зростає з 2005 року (5121 тис. дол. США) до 2007 року (7171 тис. дол. США), через стрімке збільшення у 2008 році (30757 тис. дол. США) і таке ж стрімке падіння у 2009 році (6957 тис. дол.

США) з наступним поступовим зростанням до 20331 тис. дол. США у 2012 році. Основними країнами-імпортерами одягу з натуральної та композиційної шкіри є Китай, Туреччина, Індія та Італія.

За даними таблиці 2, динаміка експортних операцій за відповідними товарними позиціями має аналогічний характер, при цьому останнім часом експорт товарів за товарними позиціями 6101 та 6102 перевищує імпорту. Основними країнами, до яких надходить експорт одягу, в тому числі й зі штучної шкіри, є Німеччина, Російська Федерація, Угорщина.

Таблиця 2.

Експорт виробів зі штучної шкіри, тис. дол. США

Рік	Товарна позиція за УКТ ЗЕД					
	3926	4015	6101	6102	6201	6202
2005	8130	741	910	1159	27357	78055
2006	11522	814	319	827	33604	64337
2007	21515	1132	319	665	37053	69995
2008	26508	1191	465	1410	32296	84451
2009	18698	1511	849	745	33765	57831
2010	22197	1970	475	1121	30300	53357
2011	27412	1827	2430	1613	39502	57649
2012	30922	1674	1867	2367	32322	43322

Динаміка експорту одягу з натуральної шкіри подібна: поступове зростання від 11722 тис. дол. США у 2005 році до 18469 тис. дол. США у 2008 році з наступним зменшенням обсягу експорту до 13625 тис. дол. США у 2009 році через коливання до зменшення обсягів до 12057 тис. дол. США у 2012 році. Основними країнами, до яких надходить експорт одягу з натуральної шкіри, є Італія, Російська Федерація та Словаччина.

Для правильної класифікації одягу зі штучної шкіри важливою ознакою є співвідношення основи та покриття, а у разі перевищення питомої ваги (понад 50 %) основи тип волокна основи (бавовна, вовна, штучні чи синтетичні волокна) та технологія його виготовлення (трикотаж чи тканина, або не трикотаж).

Відповідно до примітки до товарної позиції 5903 «Текстильні матеріали, просочені, з покриттям або дубльовані

пластмасами, крім матеріалів товарної позиції 5902» у багатьох текстильних матеріалах, включених до цієї товарної позиції, пластмаса переважно кольорова, утворює поверхневий шар, який може бути гладким або тисненим для імітації, наприклад, верхні натуральної шкіри (штучна шкіра) [5, с. 1400].

А відтак і одяг, виготовлений з таких тканин, класифікується у товарних позиціях 6101 «Пальта, півпальта, накидки, плащі, анораки (включаючи лижні куртки), куртки та подібні вироби, трикотажні, для чоловіків або хлопців, крім виробів товарної позиції 6103», 6102 «Пальта, півпальта, накидки, плащі, анораки (включаючи лижні куртки), куртки та подібні вироби, трикотажні, для жінок або дівчат, крім виробів товарної позиції 6104», 6201 «Пальта, півпальта, накидки, плащі, анораки (включаючи лижні куртки), куртки для чоловіків або хлопців, крім виробів то-

варної позиції 6203» або 6202 «Пальта, півпальта, накидки, плащі, анораки (включаючи лижні куртки), куртки та подібні вироби для жінок або дівчат, крім виробів товарної позиції 6204» залежно від технології виготовлення основи.

Вибір сировини для штучної шкіри і технологічного варіанту її виготовлення залежить від вимог, що висуваються до неї. Шкіра, призначена для виготовлення одягу, має бути м'якою, легкою, пофарбована в модні кольори, стійкою до чищення, мати необхідні пошивні властивості. Термін експлуатації верхнього одягу зазвичай становить декілька років, тому для забезпечення такого тривалого терміну використані штучні шкіри для одягу повинні бути стійкими до старіння й протягом часу не змінювати своїх властивостей. Важливим показником якості штучної шкіри для одягу є міцність зчеплення лицьового шару з основою. При малому значенні цього показника може відбуватися відшаровування лицьового шару, що значно погіршує зовнішній вигляд виробу.

Основним компонентом штучної шкіри є композиція, що створює плівку. В сучасному виробництві для цього застосовуються синтетичні високомолекулярні сполуки: полівінілхлорид, поліуретани, синтетичні латекси, а також гумові суміші на основі різних каучуків та ін. [7].

Динаміка експортно-імпорتنих операцій, наведена в табл. 1, 2, а також дані щодо експорту та імпорту одягу з натуральної шкіри свідчать про зростаючий попит населення на одяг, в тому числі й з натуральної та штучної шкіри.

Одяг з натуральної шкіри та додаткові речі до одягу, крім поясів та пасків (ставка мита на ці речі становить 10 %), обкладаються митом у розмірі 5 %. Оподаткування одягу зі штучної шкіри залежить від співвідношення покриття та основи.

Коли покриття становить 50 % і більше, одяг зі штучної шкіри класифікується в товарній підкатегорії 3926 20 00 00 «Одяг та додаткові речі до одягу (включаючи рукавиці, рукавички та мітенки)», виконані

зшиванням чи склеюванням листів пластмаси, наприклад, фартухи, ремені, дитячі нагрудники, плащі, підпахівники і т.д. [5, с. 1037]. і оподатковується за ставкою мита 5 %, якщо покриття виготовлено з будь-якої пластмаси (при цьому не має значення, з якої саме), або в товарній позиції 4015 «Одяг та додаткові речі (включаючи рукавички) з незатверділої вулканізованої гуми будь-якого призначення» і оподатковується за ставками мита 5 % для рукавичок та 10 % для іншого одягу, якщо покриття виготовлено з гуми.

У разі, коли основа за питомою вагою перевищує 50 %, вироби зі штучної шкіри мають класифікуватися в товарних позиціях групи 61 «Одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні» або у групі 62 «Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних». Вироби, виготовлені на ткацьких верстатах, класифікуються в товарній позиції 6202, до яких можуть бути застосовані пільгові (12 % від вартості) або повні ставки мита. При цьому значення має не лише волокно, з якого виготовлена основа штучної шкіри, а й маса одиниці готового виробу. Наприклад, для одягу з основою з синтетичних або штучних волокон масою одного виробу не більш як 1 кг (це одяг для дітей старших за 1,5 роки, код товару – 6202 13 10 00) повна ставка становить 20 % від його вартості, якщо ж маса одного виробу більш як 1 кг (код товару – 6202 13 90 00), повна ставка мита складає 30 % від його вартості. Для одягу зі штучної шкіри з основою з вовни або тонкого волосу тварин застосовується одна повна ставка у розмірі 30 % від вартості виробу незалежно від його маси. Одяг зі штучної шкіри, основа якого виготовлена на трикотажних машинах, класифікується в товарній позиції 6102, до якого можуть бути застосовані пільгові ставки мита у розмірі 12 % від його вартості. Повні ставки мита також мають різні розміри, хоча й не залежать від маси виробу. Так, пальто зі штучної шкіри, виготовлене на основі з синтетичних або штучних волокон, оподатковується за ставкою мита у розмірі 40 % від його вартості, а виготовлене з

вовни – за ставкою 30 євро за штуку. Тому дуже важливим фактором для правильної класифікації таких виробів стає ідентифікація волокна основи.

У сучасному виробництві штучних шкір все більше застосовуються основи з нетканних текстильних матеріалів, які класифікуються в товарній групі 56 «Вата, повсть і неткані матеріали; спеціальна пряжа; шпагати, мотузки, троси та канати і вироби з них». Класифікація одягу зі штучної шкіри на такій основі класифікується в групі 62 «Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних» з урахуванням типу волокна.

Сучасні технології виготовлення синтетичної шкіри дозволяють імітувати навіть запах натуральної шкіри, тому не кожен спеціаліст зможе визначити, з якого матеріалу виготовлений виріб, що утруднює правильну класифікацію шкіряного одягу під час митного оформлення товару.

Ідентифікація шкіряних виробів проводиться різними способами: органолептичними та лабораторними (мікроскопічні, хімічні та фізико-хімічні). Органолептичні методи найбільш прості (візуальний огляд, дотик) і складаються з визначення зовнішніх ознак. Під час митного огляду митник візуально може оцінити деякі характеристики: вид основи (шкіра, тканина, трикотаж, нетканний матеріал), її вигляд (фарбована, наявність плям тощо).

Натуральна шкіра завжди має кромки зрізу, що виглядають і сприймаються на дотик необробленими, так би мовити, сирими. Зрізи шкірзамінників в основному гладенькі й на дотик сприймаються як пластик. У більшості випадків основою шкіряних замінників є текстиль або поліамід, тому текстильна основа чи одиничні нитки ідентифікують виріб зі штучної шкіри. Необхідно уважно оглянути шви: у підігнутих країв натуральної шкіри валик більш товстий, скруглений; у штучних матеріалів край шва зазвичай запаятий і має сплюснену форму. Ще один спосіб – відчуття структури шкіри. Залежно від виду і якості, натуральна шкіра може бути на дотик від грубої

до шовковистої. Але в будь-якому випадку вона завжди менш рівномірна, ніж штучна шкіра і сприймається більш пластичною. Також важливою ознакою ідентифікації натуральної шкіри є пори на її поверхні. Пори штучної шкіри в основному нанесені рівномірно з повторюваним візерунком. Пори на натуральній шкірі нерівномірні.

Тривалий час вважалося, що натуральна шкура не загоряється над вогнем, а тліє. Сучасна штучна шкіра поводить себе так само, як і натуральна, а тому цей спосіб є ненадійним [8].

Також необхідно зважати, що до якісних шкіряних виробів додається ярлик від фірми виробника і невеликий шматочок шкіри, з якої виготовлено цей виріб. У випадку відсутності даних атрибутів, з високою ймовірністю, можна припустити, що це або підробка, або виріб з синтетичної шкіри.

У разі, коли вироби зі штучної шкіри мають класифікуватися в товарних позиціях 6101, 6102 6201 6202, визначення типу волокна, з якого виготовлена основа, органолептичними методами стає проблематичним.

Тому для об'єктивного визначення природи волокна використовують лабораторні методи, які базуються на вивченні мікроструктури волокон та їх хімічних властивостей. Більш точними є фізико-хімічні методи дослідження, наприклад, спектрофотометричний метод аналізу в інфрачервоній області спектру, який визначає вид полімерного матеріалу.

На основі проведеного дослідження доцільно зробити наступні **висновки**: оскільки імплементація Угоди про Асоціацію вступить в дію з 31.12.2015 року і зниження ввізних мит для європейських товарів буде поступовим (протягом трьох років), зважаючи на різницю в оподаткуванні товарів, в тому числі одягу з натуральної та штучної шкіри (завдяки сучасним технологіям часто дуже важко відразу ідентифікувати походження матеріалу) для правильної класифікації товарів з наступним нарахуванням митних платежів митники повинні при здійсненні

попереднього документального контролю приділяти належну увагу товаросупровідній документації. При виникненні спірних питань, відповідно статті 69 Митного Кодексу України [1] уповноважені економічні опера-

тори зобов'язані надавати всі наявні відомості про підтвердження заявлених ними кодів товарів, поданих до митного оформлення, а також зразки таких товарів та/або техніко-технологічну документацію на них.

ЛІТЕРАТУРА

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.urist24.com/download/open/mitniu_kodeks_ukraini.html.
2. Что такое пресскожа, а что такое PU-кожа раскрываем секрет [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sovet.kidstaff.com.ua/advice-38656>
3. Экокожа [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://topavenue.ru/info/blog/vneshniy_material
4. Бокова Е. С. Полиуретаны в производстве искусственных и синтетических кож [Электронный ресурс] / Е. С. Бокова, Г. П. Андрианова // Полиуретановые технологии, 2008. – № 17. – Режим доступа : <http://plastinfo.ru/information/articles/192/>
5. Пояснення до УКТ ЗЕД. – Т.2, розділи VI-XI, групи 30-63, К.: 2010.
6. Офіційний сайт ДМСУ / Статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://arc.customs.gov.ua/control/uk/cstat/f2a/showstat>.
7. Применение полимеров в производстве искусственных кож [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://newchemistry.ru/letter.php?n_id=1699
8. Как отличить натуральную кожу от искусственной? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://shoe-care.com.ua/blog/32/>

Лихолат О.А., Навроцька Н.Г., Вишнікіна О.В. Проблеми класифікації шкіряного одягу

Анотація. У статті розглянуто особливі характеристики натуральної, композиційної та штучної шкіри. При перевірці коду за УКТ ЗЕД митники повинні при здійсненні попереднього документального контролю приділяти належну увагу товаросупровідній документації. У разі виникнення спірних питань уповноважені економічні оператори зобов'язані надавати всі наявні відомості про підтвердження заявлених ними кодів товарів, поданих до митного оформлення, а також зразки таких товарів та техніко-технологічну документацію на них.

Ключові слова: натуральна шкіра, композиційна шкіра, штучна шкіра, основа, покриття, класифікація, ставки мита.

Аннотация. В статье рассмотрены особые характеристики натуральной, композиционной и искусственной кожи. При проверке кода по УКТВЭД таможенники должны при проведении предварительного документального контроля уделять надлежащее внимание товаросопроводительной документации. В случае возникновения спорных вопросов уполномоченные экономические операторы обязаны предоставить все сведения, подтверждающие заявленные ими коды товаров, представленных к таможенному оформлению, а также образцы таких товаров и технико-технологическую документацию на них.

Ключевые слова: натуральная кожа, композиционная кожа, искусственная кожа, основа, покрытие, классификация, ставки таможенной пошлины.

Summary. The article describes the special characteristics of natural, composite and artificial leather. When checking the code on UCCFA during the preliminary documentary control the customs should pay due attention to shipping documents. In the event of a matter of dispute Authorized Economic Operators are obliged to provide all the information supporting their claimed product codes submitted for customs clearance, as well as samples of such goods and technical and technological documentation for them.

Keywords: leather, composition leather, artificial leather, base coat, classification, customs duty.

